

17 Ağustos'u hiç böyle okumadınız

28

22.08.2014 18:36

Kuzey Anadolu Fayı 17 Ağustos 1999'da saat 03:02'de Gölcük bölgesinde kırıldı. Çeşitli kaynaklar depremin büyüklüğünü 7,4 veya 7,5 olarak bildirildi. Resmi raporlara göre toplam 364.905 bina hasar gördü. Bunların yıkıntıları altında kalan 18 bin 373 kişi öldü 48 bin 901 kişi ise yaralandı. Marmara depremi olarak adlandırılan afetin üzerinden tam 15 yıl geçti.

Marmara depreminden yaklaşık 40 gün sonra, 30 Eylül 1999 Tarihinde yerel saat ile 11.31'de ve Marmara depremi ile aynı büyüklüğündeki Mecsico City depreminde yalnızca 35 kişinin öldüğü bildirildi. Aynı büyüklükteki 10 Ağustos 2010 tarihli Vanuatu Depremi'nde ise hiç kimse ölmedi. Benzer şekilde 6 Temmuz 2011 Yeni Zelanda'daki 7,6 büyüklüğündeki depremde de hiç kimse ölmedi. Dahası var; dünyadaki en büyük ölçekli depremlerden biri olan 11 Mart 2011 tarihli ve 7,9 Richter ölçekli Japonya Depreminde de hiç ölen olmadı. Buna karşılık 12 Ocak 2010 Haiti depremi bu örnekler içinde 7,0 Richter büyüklüğü ile en küçük olan idi. Resmi raporlara göre 300 binden fazla insan öldü. Bu örneklerinden de anlaşılacağı üzere aynı büyüklükteki depremler farklı toplumlarda farklı sonuçlar vermektedir.

Depremlerde iki ölçü var. Bunlardan birisi **depremin büyüklüğü olup, Richter Ölçeği ile ölçülür**. Kısaca depreme neden olan fay kırılmasında açığa çıkan enerjinin miktarı olarak tanımlanır. Açığa çıkan enerji miktarını ya da depremin büyüklüğünü tamamen doğa belirler. İnsanların günümüzdeki bilgi ve teknolojilerle bu ölçeğe müdahale etme olanağı yoktur. Yalnızca oluşacak büyüklüğü ya da açığa çıkacak enerji miktarını tahmin edebiliyoruz.

Depremlerdeki ikinci ölçü **depremin şiddetidir ve Mercalli Scale ile ölçülür**. Kısaca depremin mal (bina, yol, köprü vb) ve cana verdiği hasarın ölçüsü olarak tanımlanır. Aynı büyüklükteki/Richter ölçeğindeki depremler farklı şiddetle/hasarla sonuçlanır. Nitekim yukarıda verilen örneklerde de görüldüğü gibi hepsi de 7,4 Büyüklüğünde olan Marmara Depremi 18 bin 373 can alırken, Mecsico City depremi 35 Vanuatu depremi ise sıfır can almıştır.

Depremiň Őiddetindeki bu farklılıklarda deprem merkezinin yerleŐim yerlerine olan uzaklığı, yeryüzünden olan derinliği, yer kabuğunun yapısı gibi doğal faktörler de etkili olur. Ancak esas önemli ve belirleyici olan yapıların (bina, yol, köprü vb) sağlamlığıdır. Bu özelliği nedeniyle de depremin Őiddetini büyük oranda insanlar/yapıların sağlamlığı belirler. Toplumların veya yöneticilerinin yapması gereken Őey; en büyük (9 Richter Ölçeđi) depremleri bile en küçük Őiddette yaŐamaktır. AnlaŐılı bir ifade ile yapılarını en büyük depreme bile dayanıklı olacak Őekilde inŐa etmektir.

Depremlerde sıfır ölümlü sonuçlara ulaŐabilmek için, toplumlar ve onları idare edenlerin iki Őey yapması gerekir. Bunlardan birisi yaŐanan depremlerden /acılardan ders çıkarmak. İkincisi de bu derslerin iŐıđında beklenen/gelecek depremlerde yaŐanacak acıları en aza indirmektir.

Acısı ile sızısı ile, iyisi ile kötüsü ile Marmara depremi geldi geçti. Ancak meydana geldiği andan itibaren beraberinde, sıranın İstanbul'a geldiği bilgisini de kamuoyuna kazandırdı. Kuzey Anadolu Fay Hattı boyunca ilerleyen yerkabuğu kırılmalarında, Gölcükten sonra sıra Marmara Denizi içinde ve İstanbul karŐısına denk gelen bir yere gelmiŐti.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yaptırılmıŐ olan çalıŐmalardan birine göre; oluşacak depremin büyüklüğünün 7,5 Richter olması halinde, 51.000 ağır 114.000 orta hasarlı olmak üzere toplam 165.000 bina hasar görecek ve 73 bin kişi ölecek 120 bin kişi de yaralanacaktır. Yani beklenen **İstanbul depreminin Őiddeti çok yüksek olacaktır.**

Birakalım daha eski yılları, 17 Ağustos 1999'dan bu yana 15 yıl gibi uzun bir süre geçti. Bu sürede 7,5 büyüklüğündeki bir depreme dayanamayacağı bilinen 165 bin konut ıslah edilse idi beklenen 73 bin ölümden tamamı değilse bile önemli bir kısmı önlenecekti. Konut ve iŐ yerleri bir yana, İstanbul'da depremden sonra can kurtaracak olan Sağlık Bakanlığı'na bağlı Hastane, sağlık ocağı ve poliklinik gibi 493 bina var. Bunların 356'sı (%72'si) depreme dayanıklı değil. Daha da kötüsü 237'sinin (%48) güçlendirilmesi bile olanaksız ve bir an önce yıkılarak yok edilmesi gerekir.

Çok Őey yapıldı az Őey yapıldı tartıŐmalarının ötesindeki gerçek Őu; **baŐka ülkelerde sıfır ölümlle sonuçlanacak büyüklükteki bir deprem bile İstanbul'da 73 bin can alacak.** İŐ ciddiye alınsa ve yeterince duyarlı davranılsa idi, 1999'dan günümüze sıfır ölümlle sonuçlanacak bir yapı stokuna kavuŐmak olanaklı idi. YanlıŐın neresinden dönülür ise kardır. Konu bugünden itibaren ciddiye alınır ise önümüzdeki 15 yıl içinde sıfır ölümlü bir depreme ulaŐmak olanaklı. Ancak mevcut hızla gidilir ise **önümüzdeki 60 yılda da sıfır ölümlü ya da küçük Őiddetli depreme ulaŐmak olanaksız.**

Prof.Dr. Recep Akdur

Odatv.com